

toimiteo 473466

HALDUSTEENISTUJATE ÕIGUSLIK
SEISUND EESTI KERPİVAS
ÕIGUSKORRAS

H. Kergaja

13

~~37171~~

1943

SISUKORD

Sisukord	lk. 2
Tekstis esinevad lühendid	" 3
Osundatud materjal	" 4
Sissejuhatav osa	" 6
1. Sissejuhatus	" 6
2. Allikad	" 7
3. Mõiste määritleu	" 11
Sisuline osa	" 16
1. Haldusteenistujaks kvalifitseerimise eeldused	" 16
2. Haldusteenistujaks kvalifitseerimine	" 21
3. Haldusteenistujate õigused ja kohustused	" 28
4. Haldusteenistuja teenistusvahetuse lõppemine	" 41

TEKSTIS ESINEVAD LÜHENDID

- ABl. - Amtsblatt
ATS - Avaliku teenistuse seadus
Diss - Distsiplinaarseadustik
EO - Eesti Omavalitsus
Eod - Eesti Omavalitsuse direktor
EOJ - Eesti Omavalitsuse Juht
RKO - Riigikohta otsused
RS - Riigiteenistuse seadus
RT - Riigi Toataja
VP - Vabariigi President
VV - Vabariigi Valitsus

OSUNDATUD MATERJAL

"Avalikus teenistuses seisvate omamaiste teenistujate palkade määrus", AB1. 1942, 24.

Berthelomy, "Traite elementaire de droit administratif".
Distsiplinaarseadustik, RT 1934, 81, 679.

"Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrus", AB1. 1943, 32.

"Eesti Omavalitsuse direktoriumide korraldamise määrus", AB1. 1942, 29.

Kliimann, "Administratiivakti teooria".

Kliimann, "Avaliku teenistuse seadus".

Kliimann, Loengud 1939, I sem. Tartu Ülikoolis, "Kehtiv haldusõigus".

Kliimann, Loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse üldosa".

Kliimann, "Õiguskord".

"Määrus kehtiva õiguse kohta ja otsuste käsitlemise kohta Eesti kindralkomissariaadi piirkonnas", AB1.1942,39.

Perandi, Loengud 1943, I sem. Tartu Ülikoolis, "Kehtiv haldusõigus".

Riigikogu protokollid 1924.

Riigikohtu otsused 1928.

Riigikohtu otsused 1930.

"Riigiteenistuse seadus", RT 1924, 149, 97.

"Riigiteenistuse seaduse maksmapanemise edasilükkemise seadus", RT 1925, 59/60.

"Riigiteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus",
RT 1936, 31, 208.

"Riigiteenistuse seaduse muutmise seadus", RT 1935, 33,
284.

"Riigiteenistuse seaduse osalise maksmapanemise seadus",
RT 1925, 15/16 I.

"Riigiteenistuse seaduse § 13 ja 14 muutmise seadus",
RT 1934, 6, 44.

"Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise dekreet", RT 1934,
42, 366.

"Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", RT 1935,
25, 205.

"Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", RT 1937,
4, 30.

"Valitsemise korraldamise seadus", RT 1934, 5, 36.

"Vahlisteenistuse seadus", RT 1930, 45, 278.

"Vahlisteenistuse seaduse § 8 muutmise seadus", RT 1931,
50, 382.

I SISSEJUHATAV OSA

1. Sissejuhatus

Käesolev töö püüab käsitleda haldusteenistujate õigusliku seisundi. Seejuures õigusliku seisundi käsitletu toimub uldiselt, tungimata iga teenistujate liigi eri seisundisse. Kuna haldusteenistuja mõiste on lähedalt seotud avaliku teenistuja mõistega, kehtib selles uldises töös sõeldu tegelikult ka avaliku teenistuja kohta uldiselt.

Jälgides haldusteenistujate juriidilist positsiooni ilmneb, et probleem sisuliselt jaguneb teenistusvahekorra algamise ja lõppemisega seosesolevaiks küsimusiks ning teenistuja õiguste ja kohustuste probleemistikuks. Selliselt käsitles avalike teenistujate õigusliku seisundi probleemi ka professor Kliimann oma haldusõiguse loengutel Tartu Ülikoolis. Täpsemaks käsitluseks siiski sellest liigitelust ei piisa. Et suuta anda eksaktsemat ülevaadet probleemistikust, jaotame eelkõige teenistusvahekorrad algamise ja lõppemise küsimuse kaheks: a) teenistusvahekorrad algamine ning b) teenistusvahekorrad lõppemise küsimuseks. Seejuures eristame teenistusvahekorrad algamise probleemist eelduste küsimuse haldusteenistujaks pühsemiseks, mis moodustab omaette käsitlusala.

Ka teenistusvahekorrad lõppemise küsitelu oleks võimalik jagada analoogiliselt, eraldades lõppemise eeldused, kuid sel pole mõtet, kuna

1) teenistusvahekorrad lõppemisega seonduv probleemistik on esiteks tunduvalt väiksema ulatusega kui vahekorrad algamisega seonduv probleemistik, ning

2) on teenistusvahekorra lõpp tunduvalt kompaktsemalt liidetud lõppemise eeldustega kui teenistusvahekorra algus alguse eeldustega. Nimelt ei järeldu sellest veel midagi, kui teatav isik on vastav haldusteenistuja nõuetele - sellepärast ta veel haldusteenistujaks ei saa. Kui aga teenistusvahekorra lõppemise eeldus on saabunud, lõpeb teenistusvahekord iseendast. Ka õiguste ja kohustuste küsimust võiks lahutada, mis sellena tundubki liialt pikk. Sisulise selguse pärast on aga neid otsustarbekam koos käsitleda.

Seega oleksid käesolevas töös haldusteenistuja õiguslikku seisundit tuvastavad sisulised punktid järgmised: 1. Haldusteenistujaks saamise eeldused. 2. Haldusteenistujaks kvalifitseerumine. 3. Haldusteenistuja õigused ja kohustused. 4. Haldusteenistuja teenistusvahekorra lõppemine.

2. Allikad.

Satume originaalsesse juriidilisse olustikku, hakates jälgima, millised õigusallikad reguleerivad haldusteenistujate õiguslikku positsiooni. Esineb nähtus, kus Üllatud normatiivaktid on asendatud avaldamatutega, millised sõltivad administratiivkorda. Teatakse, et mingi küsimus on lahendatud määrusega, millist aga ei tunta. Seejuures esineb siiski nõue, et nende salajaste normeerimiste ettekirjutusi jälgitakse.

Aluseks haldusteenistujate juriidilisele positsioonile on 1924.a. avaldatud "Riigiteenistuse seadus" 1), mil määratl

1) "Riigiteenistuse seadus" (RS), RT 1924, 149, 97.

2) teda hilisemate aktidega pole muudetud . Lisaks osundatud legislatiivaktidele asendavad nimetatud seadust või selle muudatusi mõned Uldamata aktid, millistele käesolevas töös ei viidata.

Olles määritletud allikaid, mis sätivad haldusteenistujate juriidilist positsiooni, oleks järgmiseks ülesandeks määritleda nende omavaheline kehtejõu astendus.

Eesti juriidilist olukorda tuleb käsitleda Saksa võimude okupatsioonina, millisena nad seda ka ise vaatlevad ³⁾ . Okupatsioonivõimuna võivad saksa organid määritleda, mil määral Eesti õiguskord, milline kehtis enne okupatsiooni, jääb püsima, mida on ka tehtud. Selgub, et Eestis kehtivad 21. juunini 1940 maksusel olnud õigusnormeeringud, kuivõrd nad pole asendatud uuega ⁴⁾ või vastuolus Saksa riigi poolt halduse ülevõtmise mõttega .

Iseenesest on aga segane mõiste "normide vastuolu Saksa riigi poolt halduse ülevõtmise mõttega", mis jätab administratsioonile liialt piiritlemata suva.

Uldiselt oleks käsitledava probleemi allikate astendus

2) "Riigiteenistuse seaduse maksmapanemise edasilükkamise seadus", RT 1925,59/60:I; "Riigiteenistuse seaduse osalise maksmapanemise seadus", RT 1925,15/16, I; "Välis teenistuse seadus", RT 1930, 45,278; "Välis teenistuse § 8 muutmise seadus", RT 1931,50,382; "Valitsemise korraldamise seadus", RT 1934, 5,36; "Riigiteenistuse seaduse § 13 ja 14 muutmise seadus", RT 1934,6,44; "Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise dekreet", RT 1934,42,366; "Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", RT 1935,23,205; "Riigiteenistuse seaduse muutmise seadus", RT 1935,33,264; "Riigiteenistuse muutmise ja täiendamise seadus", RT 1936,31,208, "Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", RT 1937,4,30; "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametissenimetamise määrus", ABl.1943,2.

3) Dr.Perandi loengud 1943, I sem. Tartu Ülikoolis, "Kehtiv haldusõigus".

4) "Määrus kehtiva õiguse kohta ja otsuste käsitlemise kohta Eesti Kindralkomissari-piirkonnas", ABl.1942,39.

Järgmine:

1) Saksa okupatsioonivõimude määrused, mis peavad jälgima välispool Eesti asuvate superordineeritud instantside normatiivakte.

2) Eesti omamaiste organite määrused (astendatuna omavahel olenevalt Üldaja-organi juriidilisest positsioonist).

3) Saksa riigi poolt halduse ülevõtmise mõte ⁵⁾.

4) 21. juunil 1940 kehtinud riigiteenistust sättinud seadused, dekreedid ja määrused.

Seoses allikate käsitlega, tuleks veel jälgida probleemi õigusaktete andmisest. Nimetatud probleemi võiks lavastada neljaks peaküsimuseks, nimelt 1) kes on õigustatud kehtivas olustikus andma õigusnormeeringuid, 2) mida vastavad normeeringud kujutavad oma juriidiliselt kvalifikatsioonilt, 3) kuidas vastavaid reglementatsioone antakse ja 4) millal nad omandavad kehtivuse.

1) Õigusnormeeringud nüüdisaja arenenud ühiskonnas on normaalselt legislatiivaktid formaalses ja materiaalses mõttes ⁶⁾, olles antud legislatiivorganite poolt. Kuna okupatsiooniolustikus meil puuduvad legislatiivorganid, on legiatsioon võetud üle

5) vt. nota 4.

6) Professor Kliimanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis. "Haldusõiguse üldosa".

administratiivorganite poolt. Seega on õigusallikate andjaks meil administratiivorganid.

2) Legislatiivaktideks formaalses mõttes nimetame legislatiivorganite poolt antud legislatiivseid akte materiaalses mõttes. Kuna aga kehtivas halduses vastavad aktid antakse administratsiooni poolt, siis nüüdsed õigusäatted on legislatiivaktid vaid materiaalses mõttes (legislatiivaktiks materiaalses mõttes nimetatakse publitsistlikke akte, mis loovad üldnorme⁷⁾), olles formaalses mõttes administratiivaktid.

3) Mis puhtub käsiteldud materiaalses mõttes legislatiivaktide andmisviisi, siis avaldatakse need rahvusvahelise tava alusel vastavalt ametlikes ajakirjades. Erandiks on muidugi salajased aktid. Uudsenä tuleks tõsta esile, et Eestis figureerib mitu taolist ajakirja. Nii on kindralkomissariil "Amtsblatt", Eesti Omaavalitsusel "Ametlik Teataja" ning ka üksikud Omaavalitsuse direktoriumid ja nendega õiguslikult võrdsed omamaised organid evivad oma avaldamisajakirju. Olenevalt millise organi poolt - millise organi ametlikus ajakirjas - akt avaldatakse, võib määritleda ta kehtejõudu.

4) Rahulikel aegadel on nähtude ette teatud ajavahemik akti üldamise ja maksmahakkamise vahel, mis on oluline selleks, et kodanikud saaksid tutvuda seaduse sisuga. Kehtivas sõjalise okupatsiooniolustikus tavaliselt sellist ajavahet ei esine, vaid määrused jõustuvad avaldumisega või, nagu viimasel ajal enamasti esinenud, harilikult enne avaldamist, olenevalt kas akti andja määrab ta kehtima hakkamise momendiks määrusele allakirjutamise päeva, või mõne muu tähtpäeva või koguni avaldamiseäja.

7)

A-T.Kliimann, "Administratiivakti teooria", lk.62.

3. Mõiste määritelu

Riigiteenistuse seadus jagab riigiteenistujaid ametnikeks ja vabateenijaiks, kusjuures ametniku mõiste alla kuuluksid teenistujad, kes teenivad riigiasutuste koosseisudes ettenähtud ametkohtadel, ning vabateenija mõiste alla isikud, kes teenivad riigiasutuste koosseisudes ettenähtud vabateenistuskoh⁸⁾tadel või täidavad ajutiselt ametniku kohuseid. § 3 lisab veel, et vabateenist~~is~~ajaid võib võtta teenistusse, kas määratud või määramata ajaks, kuna ametnikke võib legitimeerida üksnes määramata ajaks⁹⁾. Et teenistuja juriidilist kvalifikatsiooni käesoleva seaduse põhjal tegelikult on määratud olenevalt amet¹⁰⁾tisse nimetamise kestvusest, seda võime näha kohtupraktikast.

Selline jaotus administratsiooni t e e n i s t u s v a h e k o r d i reguleerivas seaduses on igati ajast ja arust. RS ei sisalda koguni riigiteenistuse legaaldefiniitsiooni, jättes sellega määritlemata oma kesksemat mõistet¹¹⁾. Seadus korraldab riigiteenistust, kuid ei maini, mida selle all tuleb mõista¹²⁾. Seadus jaotab teenistujad küll ametnikeks ja vabateenijaiks, kuid ei selgita, kes millisesse liiki kuulub. Liigitamine seaduse järele toimub idem per idem.

Olemäsolevate puuduste kõrvaldamiseks, eriti aga et käesolevas tões suuta täpsemalt piiritella ning käsitleda haldusteenistujate õiguslikku seisundit, asume siinkohal administra-

8) RT 1924, 149, 97, 868 § 1.

9) RT 1924, 149, 97, 868 § 3.

10) Riigikohtu 1930.a. otsused Nr.65 lk.89.

11) A-T.Kliimann, "Avaliku teenistuse seadus" lk.3-4.

12) A-T.Kliimann, "Avaliku teenistuse seadus", lk.4.

tiivteenistuja mõiste määrangule.

Riik või laiemalt haarates iga ühiskond teostab oma õiguskorra põhifunktsioone füüsilistest isikutest moodustuvate organite¹³⁾ kaudu. Füüsilisi isikuid, kes organeid moodustavad, tavatsetakse nimetada avalikeks teenistujaks ning nende ametialalist tegevust avalikuks teenistuseks. Seejuures iseloomustatakse avalikku teenistust kestva tegevusena õiguskorra funktsioonide teostamiseks¹⁴⁾.

Kuna avalikud teenistujad teotsevad kõigi kolme õiguskorra põhifunktsiooni alal, meid aga huvitab vaid administratiivala, on avaliku teenistuja mõiste siinseks käsitleuks liigalal. Avalik teenistus jaguneb, olenevalt mis põhifunktsiooni teostamisega meil on tegemist, ning avalikku teenistust, mida arendatakse formaalselt mõistetud administratiivfunktsiooni teostamiseks, nimetatakse haldusteenistuseks¹⁵⁾, administratiivfunktsiooni teostajaid aga haldusteenistujaks.

Kuid mitte kõik haldusfunktsiooni teostavad avalikud teenistujad pole haldusteenistujad. Juba RS eraldas riigiteenistujate mõistest mõningad kõrgemad võimukandjad (ministrid), kelle ametisse seadmise kord oli erinev teistest teenistujast. Hoopis suuremal määral eraldatakse aga avalikust teenistujaskonnast - avalikust kutseametkonnast (Öffentliches Berufsbe-

13)

A-T.Kliimann, "Õiguskord" lk.305: "Organiteks tuleb nimetada õiguskorra funktsioonide avalikõiguslikke teostajaid".

14)

A-T.Kliimann, "Õiguskord" lk.305.

Berthelemy, "Traite elementaire de droit administratif" lk.42:
"Disons que les fonctionnaires sont, en general, ceux qui, ayant accepte une nomination de l'administration a un poste determine, collaborent d'une maniere continue a la gestion de la chose publique."

15)

Prof. Kliimanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse üldosa".

antentum) - poliitilist juhtkonda autoritaarses Saksa riigis ja tulenevalt sellest ka tema poolt okupeeritud Eestis. Analüüsisid halduse alal tegutsevate avalike teenistujate juriidilist positsiooni. Näeme, et muust haldusteenistujate kaadrist tulevad eraldada oma õigusliku seisundi poolest Eesti Omavalitsuse juht ja Eesti Omavalitsuse direktoriumide juhid - direktorid. Nimetatud omamaise võimu esindajad teostavad valitsemist sel määral, mil määral see okupeeritud Eesti juriidilise seisundi juures teostatav on, s.t. mil määral seda ei teosta Saksa okupatsioonivõim. Loomulikult piirdub valitsemise teostamine vaid sisepoliitilise alaga, kuna mingeid välispoliitilisi funktsioone Eesti Omavalitsus ei evi. Erandina toimub vaid nimetatud isikute ametisse nimetamine analoogiliselt haldusteenistujale, millist probleemi aga käsitleme kaugemal täpselt.

Kehtiv haldus tunneb direktoriumide kõrval teisi organeid, mis evivad analoogilise õigusliku positsiooni direktoriumile (Eesti Hindadeasutus, Eesti Kutsekogude Keskkliit). Nende orgaanite juhid on aga haldusteenistujad, kuna nad ei kanna poliitilist vastutust vastavalt direktoriumide juhtidele.

Seega võime öelda, et käesolevas töös käsitledavaiks haldusteenistujajaks kehtivas halduses võime nimetada avalikke teenistujaid, kes teostavad administratiivfunktsiooni, väljaarvatud Eesti Omavalitsuse Juht ja Eesti Omavalitsuse Direktoriumide Direktorid.

Edaspidise töö selguse huvides poleks asjatu käsitleda

Üldjoontes haldusteenistujate liigitelu.

Avalikke teenistujaid, kes teostavad normatiivfunktsiooni¹⁶⁾, nimetatakse ametnikeks¹⁷⁾. Normivaba funktsiooni¹⁸⁾ valdkonnas avalikud teenistujad rühmituvad teenijaiks ja töölisiks, kusjuures teenijad on teenistujad, kes teotsevad vaimseil, töölised aga need, kes teotsevad füüsilisil tegevusaladel¹⁹⁾. Analoogiliselt avalikele teenistujatele võime liigitada ka haldusteenistujaid kui avalike teenistujate alaliiki ametnikeks, teenijaiks ja töölisiks, heites seega kõrvale RS liigituse ametnikeks ja vabateenijaiks.

Kuna formaalselt mõistetud administratiivfunktsiooni teotsemise valdkond haareb endasse peale administratiivsete ka legislatiivseid ja jurisdiktsioonilisi ülesandeid, siis liigitatakse haldusametnikke kolme rühma, millede ühed teotavad legislatiiv-, teised administratiiv- ja kolmandad jurisdiktsioonilise funktsiooni alal materiaalses mõttes²⁰⁾.

Nii legislatiiv- kui ka jurisdiktsioonilisi ülesandeid teotavad haldusametnikud jégunevad omakorda. Siinkohal piirdume aga vaid tähendamiseega, et administratiivseid ülesandeid teotavad haldusametnikud kui tähtsam liik haldusteenistujaid

16) Normatiiv- ja normivaba funktsiooni mõiste kohta vaata A-T.Kliimann, "Õiguskord", lk.205-225.

17) A-T.Kliimanni "Õiguskord", lk.308. A-T.Kliimann, "ATS", lk.14. Prof.Kliimanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse üldosa".

18) vt. nota 16.

19) vt. nota 17.

20) Prof.Kliimanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse üldosa".

jagunevad deliberatiivseiks, konsultatiivseiks ja kontrolli-
vaiks, liigitudes omakorda alaliikidesse. Liseks liigitusele
tegevusala järele tuntakse veel liigitust teenistuse kestvuse
järele²¹⁾.

21)

vt. nota 20.

II SISULINE OSA

1. Haldusteenistujaks kvalifitseerimise eeldused

Riigiteenistuse seaduse järele avalik teenistuja peab vastama järgmistele nõuetele: 1) Peab olema Eesti Vabariigi kodanik ja oskama riigikeelt; 2) peab evima vähemalt alkohooli 6-aastasele kursusele vastavat haridust; 3) peab olema vähemalt 20 aastat vana; 4) peab olema tervislikult tšõvõlmne teenistuse jaoks, millisel soovib hakata teotsema. Suurema hariduse või vastava eksami tegemise nõuded on sätitud eri seadustega. Erandit võib igal ajal teha Vabariigi Valitsus .

Loomulikult kehtivad samad nõuded haldusteenistujate kui avalike teenistujate alaliigi kohta.

Jälgides seaduse sisu näeme, et avalikuks teenistujaks võib saada vaid isik, kes vastab nelja punkti koondatud viiele nõudele. Kuna isikud, kes loendatud nõuetele ei vasta, ei saa kunagi olla avalikud teenistujad, ning vastavate eelduste hankimine on väga raske või koguni võimatu, võime nimetada neid nõudeid primaarseiks eeldusiks. P r i m a a r s e t e e e l - d u s t e n a a v a l i k u k s t e e n i s t u s e k s f i - g u r e e r i v a d s e e g a a) k o d a k o n d s u s , b) e e s t i k e e l e v a l d a m i n e , c) h a r i d u s , d) v a n u s j a e) t e r v i s .

a) Kuna me praegu Eesti kodakondsusest kui niisugusest kõnelda ei saa, võime seda asendada nõudega, et isik, kes soovib saada avalikuks teenistujaks, peab olema endise Eesti Vabariigi kodanik.

b) Nõue eesti keele valdamise suhtes jääb endiseks.

c) Mis puhtub hariduslikku nõudesse, on seegi jäänud endiseks, kuigi see oli probleem, mis juba ammu kutsunud esile vastuvõtteid. Nii kirjutab professor Kliimann: "Koguni kõrge-
maisse riigiteenistustesse võib määrata ametisse igat kaheküm-
nenda eluaasta ületanud algkooli haridusega kodanikku. Erandli-
kult võib aga määrata riigiametnikke isegi kirjaoskamataid. 23)
Selline on lugu praegu ametnikkude kaadri komplekteerimisega kul-
tuurriigis, kes juba on relvastunud võitluseks oma haritlaste
Ülikõlluse vastu 24)." On selge, et käesolevas küsimuses kuluks
ära reformeering.

d) Vanuse nõue eksisteerib ikka endisena, kuigi siingi
oleks otstarbekohane seada eelduseks kõrgematele teenistuskoh-
tadele suurem vanusetsens.

e) Nõue kandidaadi tervisliku seisundi kohta on endine.

Mis puhtub Vabariigi Valitsuse õigusesse teha erandit
igal üksikjuhtumil, siis see õigus on kehtiv, kuid teda tuleks
lugeda Ülelõinuks Eesti Omavalitsuse juhile. Nimelt pole Vaba-
riigi Valitsuse funktsioonid, sel määral nagu nad on säilinud,
lõinud Üle Eesti Omavalitsusele, milline organ peaks tegelikult
enimal määral vastama endisele Vabariigi Valitsusele. Seda see-
tõttu, kuna Eesti Omavalitsus kui valitsus on vaid nõuande-
organ Omavalitsuse juhile. Järelikult teiste taoliste organite
puudumisel tuleksid vastavad funktsioonid lugeda Ülelõinuks

23)

Siin prof. Kliimann viitab Vabariigi Valitsuse erandi
tegenise võimalusele.

24)

A.-T. Kliimann, "Avaliku teenistuse seadus", lk.4 - 5.

Eesti Omaavalitsuse Juhile, keda võime käsitleda Vabariigi Valitsuse õigusjärglasena.

Iseenesest tundub selline erandi tegemise võimalus põhjendamatuna ja üleliigsena ning paratamatult tekib küsimus, kust selline norm käsitletavasse seadusesse on tekkimud. Nime- tatud sätte päritolu kohta saame vastuse, sirvides tolleaeg-
 25)
 seid Riigikogu protokolle .

Primaarsete eeldustega paralleelselt esineb nõue, milleta kull ei pääse avalikuks teenistujaks, millise olemasolu on aga kõigile kergesti muretsetav, olenedes isikute eneste tah- test. Seda nõuet võime nimetada sekundaarseks eelduseks. Nimelt peab ametisse astuda soovija esitama vastavale võimudele sel- lekohase kirjaliku sooviavalduse koos lühikese eluloo kirjel- dusega ning allkirjaga selle kohta, et ei esine seaduses ette- nähtud takistusi ametisse astumiseks²⁶⁾ . Lisaks sellele nõuab okupatsioonija haldus veel kaugemal nimetatavaid dokumente.

Seega sekundaarse eeldusena avalik- ku teenistusse astumiseks figuree- rib nõue esitada a) vastavasisuline kirjalik sooviavaldus, b) lühike elu- loo kirjeldus, c) allkiri selle koh- ta, et ei esine seaduses ettenähtud takistusi teenistuskohale asumis- seks, d) täidetud personaalpoogen,

25)

vt. 1924.a.prot. 147 (23) p.5. Vt. ka (sealsamas) juba tollal avaldatud arvamust Riigikogu liikme O.Gustavsoni poolt.

26)

"Riigiteenistuse seadus", RT 1924, 149, 97, § 6 , lk.868.

e) antud mustri kohane päritolununnistus ja f) poliitilise usaldatavuse tunnistus Julgeolekupoliitsei poolt.

Seoses eelduste probleemistikuga avalikuks teenistujaks saamisel tuleb käsitleda ka seaduslikke takistusi, mis keelavad saamast avalikuks teenistujaks. Kui seni käsitletud primaarsed ja sekundaarsed eeldused moodustavad positiivsete eelduste grupi (s.o. vastavad tingimused peavad esinema), siis takistused teenistusse astumiseks moodustavad negatiivseid eeldusi (s.o. nähted, mis ei tohi esineda).

Ametisse ei või võtta 1) isikuid, kes jõustunud kohtuotsusega on kaotanud õiguse olla ametis ja 2) isikuid, kes seisavad eeluurimise või kohtu all süütegude pärast, mille eest seaduses on ette nähtud vangimaja- või raskem karistus, välja arvatud asjad, millised võidakse lõpetada poolte leppimisel²⁷⁾.

Eri seaduste ja määrustega on sätitud mitme haldusala teenistajate ametisse võtmine, nagu näit. politseis, raudteel jne. Üldise erinoudana, milline pärit okupatsioonilajast, võime nimetada eeldust, et teenistusse võetav ei tohi olla samast, nüüd likvideeritud, akadeemilisest organisatsioonist, millesse kuulub vastava ametasutuse juhataja. Samuti ei tohi

27)

"Riigiteenistuse seadus", RT 1924, 149, 97, § 5, lk.868.

samas teenistusasutuses alluvusvahekorras teenida a) Ulenevad ja alanevad sugulased, b) mees ja naine ja c) vennad ja õed. Juhtub selline olukord, viiakse alluv teenistuja üle teisele samapalgalisele teenistuskohale või arvatakse ametnike reservi 28)

Seega avalikuks teenistujaks võivad saada isikud, kes on:

I. 1. a) Endise Eesti Vabariigi kodanikud,

b) valdavad eesti keelt,

c) elivad algkooli kuuele klassile vastava hariduse,

d) on vähemalt 20 aastat vanad,

e) on tervislikult töövõimsad vastava teenistuse jaoks;

primaarsed
positiivsed
eeldused

2. a) esitanud vastava sisulise soovivalduse vastavale organile teenistusse astumiseks,

b) lühikese elulookirjelduse,

c) alkirja, et puuduvad seaduslikud takistused teenistujaks saamiseks,

d) täidetud personaalpoogna,

e) antud mustri kohane päritolu tunnistus,

f) poliitilise usaldatavuse tunnistus,

sekundaarsed
positiivsed
eeldused

28)

RS, vt. RT 1924, 149, 97, § 36, lk. 870 - 871.

- II a) kes põle jõustunud kohtuotsusega kaotanud õiguse olla avalik teenistuja,
- b) kes eiseisa kohtu ega eeluurimise all süüteo, mille eest on ette nähtud kõrgema karistuse²⁹⁾ vähemalt vangimaja karistus, välja arvatud poolte leppimisega lõpetada võidavad asjad. negatiivsed eeldused

2. Haldusteenistujaks kvalifitseerumine

Avaliku teenistuja ametisse võtmise küsimus on ala avalike teenistujate seisundi probleemistikust, millist okupatsiooniajal on enimmalt muudetud.

Avalikku teenistusse võtmine (seega ka haldusteenistujaks võtmine) tähendab eraisiku muutumist avalikuks teenistujaks, eraõigusliku normisiku muutmist avalikõiguslikuks aktiivadressaadiks³⁰⁾. Seejuures teenistusse seadmise mõistega seonduvad mitmed eri ametisse võtmise printsiibid, milliste lähen analüüs viiks aga ainest liialt kõrvale.

Üldseuse huvides on, et avalik teenistuja oleks suuteline võimalikult paremini täitma oma ülesandeid. Selleks tuleb üles seada nõuded, millistele vastavate isikute vahel ametisse võtmine peaks toimuma võistluse printsiibil³¹⁾. Et tagada haldus-

29)

Ainuke tõlgendamise moodus, kuna ära jättes sõna "kõrgema" "karistusena" ees, vastav seaduse säte pole üldse arvestatav norm.

30) Prof. Klümanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse Üldosa".

31) A-T. Klümann, "Avaliku teenistuse seadus", lk. 10.

aparatuuri võimalikult häireteta funktsioneerimist, selleks oleks vajalik, et haldusametkond mitte liialt ei oleneks oma muutuda võivast poliitilisest juhtkonnast. Et seda saavutada, peaks avalik teenistujaskond moodustama võimalikult apoliitilise spetsialistide ametkonna³²⁾. - Need on muidugi põhimõtted, mille poole peaks püütama, kuid kahjuks nende silmaspidamine praeguses sõjaolustikus muutub mitmelgi puhul raskeks.

Teenistujaks võtmise probleemistikku võib grupeerida viieks eri küsimuseks: 1) ettepaneku tegemine ametisse nimetamiseks, 2) seisukohavõtmine kandidaadi suhtes, 3) teenistusse nimetamine, 4) teenistusvande andmine ja 5) teenistusse kinnitamine.

1) On kujunenud üldiseks tavaks, et ametisse-nimetajast instantsist madalam instants teeb nimetajale-instantsile ettepaneku nimetada teatavale teenistuskohale kandideeriija teenistusse. Seda seetõttu, et alamal instantsil on enam kokkupuuteid kandidaatidega ning ta peaks neid paremini tundma. Esitatakse kas a) üks kandidaat, või b) mitu kandidaati (kui on mitu) valikuks. Seejuures ettepanek võib olla nimetajale-instantsile kas a) siduv, või b) mittesiduv. Ettepaneku siduvus tähendab seda, et nimetaja-instants võib nimetada teenistusse kandidaati üksnes esitatute hulgest, kuna mittesiduva ettepaneku puhul nimetaja-instantsi nimetamiskompetents pole piiratud esitatud kandidaatide isikutega ning ettepanek evib sel juhtumil vaid konsultatiivset funktsiooni.

32)

vt. A-T.Kliimann "Avaliku teenistuse seadus", lk. 11.

Kehtivas õiguskorras teeb ettepaneku teenistusse nimetamiseks a) Eesti Omavalitsuse Juht Eesti Omavalitsuse direktorite, Eesti Omavalitsuse keskasutuste juhatajate, Kohtukoja esimehe, Kohtukoja Ulemprokuröri ja Eesti Rahva Ühisabi direktori kohtadele ³³⁾ . b) "Avalikus teenistuses seisvate omamaiste teenistujate palkade määrruse" ³⁴⁾ järgi nelja esimesse tasurühma kuuluvatele teenistuskohadele nimetamiseks teeb ettepaneku vastav Eesti Omavalitsuse direktor või Eesti Omavalitsuse mõne muu kõrgeima ametiasutuse juhataja ³⁵⁾ . c) Kõigi teiste Eesti Omavalitsuse kõrgeimate ametiasutuste teenistuskohadele nimetamiseks teeb ettepaneku vastava teenistusasutuse distsiplinaar-³⁶⁾ Ulemus .

2) Mõni õiguskord näeb ette, et mõnele teenistuskohale esitatud kandidaadi suhtes tuleb enne teenistujaks nimetamist võtta seisukoht ta kõlblikkuse kohta. Nii nägi RS § 6¹ ette, et riigiteenistujate kandidaate kumes esimeses palgaastmes ei võidud kinnitada teenistusse enne ettepaneku kaalumist Vabariigi Valitsuses ³⁷⁾ .

3) Teenistusse nimetajaks instantsiks on tavaliselt vakantselt teenistuskohast mõne astme võrra kõrgem instants;

33)

"Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrrus", ABl. 1943, 2, lk. 15 - 16.

34)

vt. ABl. 1942, 24, lk. 258.

35)

"Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrrus", § 3, ABl. 1943, 2, lk.16.

36)

vt. nota 35.

37)

vt. "Riigiteenistuse seaduse" muutmise ja täiendamise seadus", RT 1936, 31, 209, lk. 557.

kõrgemate avalike teenistujate suhtes tavaliselt riigipea.

Kehtivas õiguskorras nimetab teenistusse kindralkomissar

a) Eesti Omavalitsuse Juhi ja teenistujad Eesti Omavalitsuse Juhi poolt ettepanekuvale teenistuskohendale, kusjuures kindralkomissar pole seotud teatud ettepanekuga ³⁸⁾. b) Teenistajad, kelle nimetamiseks tehakse ettepanek Eesti Omavalitsuse direktorite või Eesti Omavalitsuse mõne muu kõrgeima ametiasutuse juhataja poolt, nimetatakse Eesti Omavalitsuse Juhi poolt ³⁹⁾. c) Kõigile teistele teenistuskohendale nimetatakse teenistujad Eesti Omavalitsuse vastava direktori või Eesti Omavalitsuse mõne muu kõrgeima ametiasutuse juhataja poolt, kusjuures vastavad nimetajad on õigustatud panema VIII - XII tasurühma kuuluvate teenistujate ⁴⁰⁾ nimetamise nolle alluvaile instantsidele ⁴¹⁾.

Politseiteenistujate ametisse nimetamist, kuivõrd seda ei toimeta SOJ "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määruse" § 2 põhjal ⁴²⁾, korraldab Sisedirektor ⁴³⁾.

4) Mõnele teenistuskohendale astuja peab peale teenistujaks nimetamist andma nn. ametivande. Tavaliselt nõutakse ameti-

38)

vt. "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrus", ABl. 1943, 2, § 1, lk. 15 - 16.

39)

vt. "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrus", ABl. 1943, 2, § 2, lk. 16.

40)

vt. note 35.

41)

vt. "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrus", ABl. 1943, 2, § 3, lk. 16.

42)

vt. nota 39. ~~38~~

43)

vt. nota 41.

vannet eriti vastutusrikastele teenistuskohadele nimetatud teenistujalt, kusjuures vastutusrikes võib teenistuskohaks olla jeh-
tuvalt ta kõrge positsioonist (riigipea, minister jne.) või
teenistuskoha funktsioonist (politsei, kohtud jne.). RS § 9 järgi
pidid ametnikud andma ametisse astudes pühalikku tõetuse ameti-
kohustusi ausalt täita ⁴⁴⁾. Kehtiv kord sellest eeskirjast kinni
ei pea, välja arvatud eriteenistuskohade suhtes.

5) Mõnel puhul on nähtud ette peale teenistusse nimetamise
veel teenistusse kinnitamine.

Uudne instituit on nimetamiseks nõusoleku avaldamise insti-
tuut, mis sisuliselt kujutab enesest segu kandidaadid suhtes sei-
sukoha võtmisest ja teenistuja teenistuskohale kinnitamisest
ning vormiliselt tähendab, et nõusolekut avaldaval instantsil
pole ettepannud isiku kohta ametialaliselt ega poliitiliselt mi-
dagi vastu väita.

Kindralkomissari või Piirkonnakomissaride nõusolek on vaja-
lik teenistujate kohta, keda nimetatakse Eesti Omavalitsuse poolt
ametisse. Peale selle vajavad kindralkomissari nõusolekut tee-
nistuskohade täitmiseks järgnevad ametnike-grupid:

- 1) Juhtivad teenistujad kõrgeimais omamaistes teenistus-
asutustes kuni osakondade juhatajateni (incl.),
- 2) Personaalosakondade vastutavad ametnikud igas kõrgeimas
omamaises teenistusasutuses,
- 3) Ülikoolide rektorid ja dekaanid ning nende asendajad,
- 4) Linnarstid maakonnavabades linnades,
- 5) Maakonna loomaarstid ning Riikliku Seerumiinstituudi
juhataja koos abiga.

44)

vt. RT 1924, 149, 97, lk. 869.

Kokkuvõttes seega kehtivas õiguslikes teenistusse võtmise probleemistikus tuleb seega jälgida 3 momenti: 1) ettepaneku tegemine, 2) nimetamine ja 3) nõusoleku avaldamine.

Mis puutub ametnike-gruppide loendisse, milliste teenistuskohadele kindralkomissari nõusolek, tundub asjatuna p. 2, kuna seal nimetatud teenistujad kuuluvad niikuinii p. 1 alla. Selgusetu on ka, miks vajavad nõusolekut täitmiseks maakonnavabade linnade linnaarsti-kohad, kuna näiteks maakonnaarstide kohad nõusolekut ei vaja. Üldise on huvitav märkida, et meditsiinilised kohad (p. 4 ja p. 5) loetakse halduse seisukohalt niivõrd tähtsaks.

Kindralkomissari ja piirkonnakomissaride nõusolekuavaldus
või keeldumine nõusoleku andmisest antakse teada ettepanekut teinud instantsile kirjalikult võimalikult kahe nädala vältel.
Nõusolekuavaldus võtab ettepanejalt instantsilt vastutuse teenistuja ametialise ja poliitilise tegevuse eest.

Mil määral vabanenud teenistuskoha täitmine pole võimalik

45)

Kuna on jäetud määritlemata, milliste teenistujate nimetamiseks on vajalik piirkonnakomissaride nõusolek, tuleb arvata, et piirkonnakomissariid on pädevad andma nõusolekut oma piirkonda kuuluvate omamaiste kohahalduse teenistuskohade täitmiseks.

46)

Õigus analoogia põhjal (pidades silmas "Eesti Omavalitsuse ametikandjate ametisse nimetamise määrust", ABl. 1943, 2, lk.15 - 16) tuleb arvata, et ettepanekut tegeva instantsi asemel on mõeldud nimetajat instantsi.

47)

vt. nota 46.

kindralkomissarist või piirkonnakomissaridelt veel mitte saabunud nõusolekuavalduse tõttu, täidetakse koht tavalise asetäitja poolt. Puudub tavaline asetäitja, võib kompetentne omanaine organ hoolitseda koha täitmise eest. See peab toimuma võimalikult kontaktis olles nõusolekut andva teenistusorganiga.

Mõne teenistuskoha suhtes kehtib nõue, et peale teenistuskoha täitmist teenistuja poolt peab viimane täitma erilise küsimuse, millise teenistuja saab teenistuskohalt.

RS §§ 7 ja 8 sätivad, et teenistusvahetuse vabariigi ja teenistuja vahel hakkab maksma päevast, mil teenistuja vastava kirjaliku otsusega ⁴⁸⁾ teenistusse määrati. Kui isik kahe nädala kestel pärast teenistusvahetuse maksma hakkamist ei ilmu teenistusse, evimata mittetulekut vabendavaid mõjuvaid põhjusi ⁴⁹⁾ või kui isik teenistuskohale ei vasta enam RS §§ 4 ja 5 nõuetele, ⁵⁰⁾ loetakse ta ametisse mitteastunuks. Teenistusse nimetamise korraldusega vastav isik omandab õiguse ametile, kusjuures talle on jäetud veel kaks nädalat aega teenistuskohuste täitmisele asumiseni. ⁵¹⁾

Teenistusse asunud teenistujate kohta hakatakse pidama teenistuskirju, kuhu märgitakse a) isiku ees- ja perekonnanimi,

48)

"Otsus" asemel peab olema "korraldus", kuna on tegemist primaarse eksekutiivaktiga (vt. A-F. Kliimanni teoreetilist käsitletu "Administratiivakti teooria", lk. 193 - 205).

49)

vt. RS § 23, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

50)

RS, RT 1924, 149, 97, lk. 862.

51)

Professor Kliimanni loengud 1939, I sem. Tartu Ülikoolis, "Kehtiv haldusõigus".

b) sünniaeg ja -koht, c) perekonnasels, d) haridus, e) teenis-
tuskäik ja f) puhkeajad. Teenistuskirjade vormi määrab VV.⁵²⁾

Ümberpaigutuse juhtumil saadetakse teenistuskirjad uude teenis-
tuskohhta.⁵³⁾

3. Haldusteenistujate õigused ja kohustused

Käsitelu avalike teenistujate õigustest ja kohustustest on vaidlematult olulisem osa haldusteenistujate õigusliku seisundi tuvastamisel. Kuid ei saa jätta mainimata, et antud küsimus on ühtlasi käsitelu segaseim ja vaieldavam probleem, kuna õiguste ja kohustuste liigitelu võib toimuda vägagi erinevail viisil. Nagu käesoleva käsitlusosa pealkirjastki juba ilmneb, on tegemist ühelt poolt avalike teenistujate õigustega ning teisalt kohustustega. Nii õigused kui kohustused jagunevad ainelisteks ja ebsaanelisteks. Professor Kliimann jagab teenistujate kohustused 1) teenistuskohustusiks, 2) kohustusiks välispool teenistusülesannete teostamist, 3) varalisiks kohustusiks ja 4) distsiplinaarkohustusiks⁵⁴⁾, kuid see nelikjaotus tundub liigsena, kuna praktiliselt osutub vägagi raskeks teha vahet punktide 1, 2 ja 4 all loetletud kohustuste vahel.

Huvitav ja tingimata vajalik on pidada silmas, et

52)

Seega on praegu õigustatud sellealalisi korraldusi tegema EOJ. Vt. käesolev t85 lk. 17 - 18.

53)

Vt. RS §§ 43 ja 44, RT 1924, 149, 27, lk. 871.

54)

Professor Kliimanni loengud 1939, I sem. Tartu Ülikoolis, "Kehtiv haldusõigus".

teenistusest tingitud õigused ja kohustused ei seondu teenistujaga ühesegselt, vaid kohustused tekivad kaks nädalat peale õiguste. Teenistujale omistatavad õigused tekivad nimelt isikul ametisse määramise momendist, kuna kohustused seonduvad teenistujaga ametisse astumise hetkel.

Kui isikut legitimeeritakse avalikuks teenistujaks, toimub see administratsiooni poolt teadmisega, et konkreetne isik ja ei keegi muu asub täitma teenistusülesandeid. Teenistusse nimetamise fakt eeldab, et nimetatavat isikut arvatakse võimaliseks temale pandavaid ülesandeid täitma, kuna teiste suhtes sellist soisukohta pole võetud. Loomulikult siis teenistusvahekorras tingitud ülesannete sooritamine on legitimeeritud teenistuja kõrgelt isiklikuks kohustuseks, milliseid ta ei tohi tsedeerida kellelegi teisele. Samuti on teenistusvahekorras tulenevad õigused siirdamatud. Õiguste suhtes esineb aga siiski erandeid. Nii saavad teatavaid õigusi teenistuja ülalpidamisel olevad perekonnaliikmed ja ülenevad sugulased, kes teenistuja surma puhul evivad õigust saada kolme kuu vältel tema rahatasu ning võivad sama tähtaja kestel kasutada tema teenistuskorterit. Edasi on siiratud õigus pensionile, mis teenistuja surma korral läheb üle ta pärijatele.

Eeltähendatud õiguste ja kohustuste liigituse puhul oleks avaliku teenistuja õiguste ja kohustuste loetelu, mille üksik-

55)

Professor Kliimanni loengud 1939, II sem. Tartu Ülikoolis, "Haldusõiguse Üldosa".

56)

RS. § 21, RT 1924, 149, 97, lk. 859.

momentide juures peatume kaugemal, järgmine:

Avalike teenistujate õiguste ja kohustuste loetelu

I. Avaliku teenistuja õigused

1. Ebaainelised õigused

- a) õigus ametile
- b) õigus ametikõrgendusele
- c) õigus kõrgendatud isikukaitsesele
- d) õigus ametiaktseesioonidele
- e) õigus puhkusele
- f) õigus täita teist teenistuskonta
- g) õigus kuuluda ametnike reservi
- h) õigus nõuda teenistuskirju

2. Ainelised õigused

- a) õigus teenistustasule
- b) õigus teenistusvahekorral lõppemisel saadud tasu mitte tagasimaksmisele
- c) õigus saada seoses teenistuskohustuste täitmisega tehtud kulutustega kulutustele vastavat tasu

- d) õigus saada tasu ametnike reservis oleku ajal
- e) õigus saada tasu eeluurimise ja vahil all olemise aja eest
- f) õigus saada tasu vastavalt Ümberpaigutamise seosesolevatele kuludele
- g) õigus saada tasu puhkusel viibimise aja eest
- h) õigus saada arstiabi
- i) õigus saada pensioni
- j) õigus saada tasu haigeoleku aja eest
- k) õigus saada tasu RS § 28 ettenähtud mõjuvaid põhjustel teenistusest puudumise aja eest
- l) õigus saada tasu parandamatu haiguse pärast teenistusest vabastamise puhul
- m) õigus saada tasu teise teenistuskoha täitmise eest
- n) õigus saada tasu surma puhul perekonnaliikmete kasuks.

II Avaliku teenistuja kohustused

1. Ebaainelised kohustused

- a) Kohustus kaitsta rahva huve
- b) Kohustus täita teenistuseeskirju
- c) Kohustus täita ülemuste korraldusi
- d) Kohustus teenistusse täpselt ilmuda
- e) Kohustus hoida teenistussaladusi
- f) Kohustus pidada ainus-teenistust
- g) Kohustus hoiduda otsustamast organisatsioonese puutuvaid küsimusi, kuhu ise kuulutakse

2. Ainelised kohustused

- a) Kohustus hoiduda majanduslikest tehinguist teenistussalal
- b) Kohustus anda üle varandused ja asjaajamine inventuuri korras
 - aa) puhkusele minnes
 - bb) teenistusest lankudes.

I 1. a) Õigus ametile tähendab kõigi nende õiguste ja kohustuste teostamise õigust, mis sisalduvad vastava ameti

pädevuses.

b) Teenistujal on õigus saada kõrgendust teenistusastmes, kui ta evib vastavaid võimeid ja täidab laitmatult oma kohustusi⁵⁷⁾. Teenistusastmes ülemist võib vaadelda kui uuele kõrgemale teenistuskohale paigutamist. RS § 11 põhjal on teenistuja ülemus õigustatud teenistuse huvides viima teenistujat üle teisele kõrgemale või niisama kõrgele teenistuskohale. Kui üleviimine toimub vastu teenistuja tahet, otsustab, kui teenistuja on määratud teenistusse Eesti Omavalitsuse direktori poolt, üleviimise EOK, muidu järgmine kõrge ülemus. EOK poolt teenistusse määratud teenistuja üleviimise otsustab EOK ise. Enne asja otsustamist⁵⁸⁾ võetakse teenistujalt kirjalik seletus. Ümberpaigutatav loetakse uuele teenistuskohale astunuks arvates vanast teenistuskohast vabaneamise päevast⁵⁹⁾.

d) Õigus ametiahtsatsioonidele kehtib õiguskorris sel määral, mis ulatuses on ette nähtud lisaametid.

e) Õigus kõrgendatud isikukaitsesele on nähtud ette seoses teenistuskohustuste täitmisega (Nii näiteks kriminaalkohtupidamise seadustik näeb ette kõrgemaid karistusi, kui saadetakse korra kuritegu mõne avaliku teenistuja kallal, kas teenistuja teenistuskohustuste täitmisel viibides või nende täitmise pärast.). Eriti on õigustatud kõrgendatud isikukaitsesks mundrikendjad.

57)

RS § 10, vt. RT 1924,149, 97, lk. 868.

58)

"Valitsuse korraldamise seadus" VII, RT 1934,5,36, lk. 61. RS-es esinevad järjekorras "EO direktor", "EOJ", "EOJ", ja "EOJ" asemel vastavalt "minister", "VV", "VP" ja "VP", milised instantsid aga likvideerumise tõttu tuleb teenistujate küsimuses lugeda asendumuks tekstis leiduvatega. Vt. käesolev t88 lk. 17 - 18.

59)

RS § 12, vt. RT. 1924,149,97, lk.869.

e) RS § 25 järgi on teenistuja õigustatud saada puhkust üheaastase teenistuse järel kaks nädalat ning alates pärast kaks aastat kestnud teenistust ühe kuu aasta kohta. Teenistuse huvides ja teenistuja huvides võib kahte puhkust ühendada. Pikemaajalised puhkused erakordseil põhjusil (haigus) võib anda kuu kuu ulatuses vastav EO direktor ning ühe aasta ulatuses EOJ.⁶⁰⁾

f) Teenistujad võivad RS § 34⁶¹⁾ põhjal teenistusse nimetava ülemuse loal täita veel teist teenistuskohata, kui selle all ei kannata teenistushuvid.

g) RS § 13 ja 14 põhjal viiakse, kui mingi teenistuskohat kaotatakse, vastav teenistuja üle uuele kohale. Sellise võimaluse puududes arvatakse ta "ametnike reservi", milline organ asub Sisedirektoriumi⁶²⁾ juures ja mille korralduse määrab EOJ. Teenistusasutuses vabanenud teenistuskohale pühitsevad eesõigustatult sõjaväelased. Kui nende seas vastavat kandidaati ei leidu, siis "ametnike reservlased"⁶³⁾. Ametnike reservlast siiski avalikuks teenistujaks ei loeta.⁶⁴⁾

60) Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 870. Terminid "minister" ja "VV" on tekstis asendatud sõnadega "EOd" ja "EOJ". Vt. käesolev t88 lk. 17 - 18.

61) Vt. "Riigiteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus", RT 1936, 31, 208, lk. 558.

62) Vt. "Eesti Omavalitsuse direktoriumide korraldamise määrus", § 2, ABl. 1942, 29, lk. 328.

63) "Riigiteenistuse seaduse § 13 ja 14 muutmise seadus". Vt. RT 1934, 6, 44, lk. 133-134. "Ametnike reservi" asemel oleks kohasem termin "Teenistujate reserv", - vt. käesolev t88 lk. 14. RS §§ 13 ja 14 mõisted "Haridus- ja sotsiaalministeerium" ning "VV" on asendatud mõistetega "Sisedirektorium" (vt. nota 62) ning "EOJ", - vt. käesolev t88 lk. 17 - 18.

64) Vt. Riigikohtu otsused 1930, 64, lk. 88 - 89. Olemasolevas sõjaolustikus ametnike reservi instituit faktiliselt rakendamist ei leia.

h) Administratiivteenistusest lahkujal on õigus nõuda temale ta teenistuskirjadest ärakirja andmist . . .⁶⁵⁾

2. a) Teenistuja saab oma teenistustegevuse eest tasu alates ametisse määramise päevast . . . Tasu makstakse Üks kord või kaks korda kuus, kusjuures maksimiskorra määrab KOJ . . . Tasu makstakse tegeliku teenistuse lõpuni ja mitte ametliku teenistusest vabastamiseni . . .⁶⁶⁾⁶⁷⁾⁶⁸⁾

b) Haldusteenistuja on õigustatud jätta endale saadud teenistustasu päevade eest, mis tal teenistusest lahkudes jhld teenida . . .⁶⁹⁾

c) Teenistuskohustuste täitmine on sagedasti seotud kuludega, kusjuures mõnel puhul teenistuja asjaajamise ladususe huvides, evimata kõhpest vastavaid summasid teenistuskassas, peab tegema neid kulutusi isiklikest summadest. Sellistel juhtumitel võib haldusteenistuja alati pretendeerida vastavate summade tagasisaamisele avaliku võimu poolt. Ka nähted, nagu teenistusasutuse kantsleimsterjali tarvitamine jne. kuuluvad p. c) alla.

d) "Ametnike reservlased" saavad alates reservi arvamise

65)

RS § 44, RT 1924, 149, 97, lk. 871.

66)

RS § 15, RT 1924, 149, 97, lk. 869.

67)

RS § 16, RT 1924, 149, 97, 869. Tekstis on RS mõiste "VV" asendatud mõistega "KOJ". Vt. käesolev t88 lk. 17 - 18.

68)

RKO 1928, 27, lk. 39 - 40.

69)

RS § 20, RT 1924, 149, 97, 869.

päevast kolme kuu vältel kogu tasu, välja arvatud varustustasu.⁷⁰⁾
Järgnevad kolm kuud saavad nad 50% tasust . Kui reservlane ei võta vastu kolme temale pakutud kohta, mis palgaastmelt ei seisa üle kahe astme madalamal ta endisest teenistuskohast, kaotab ta õiguse reservlase tasule .⁷¹⁾

e) Vahi ja eeluurimise all oleku pärast teenistusest ajutiselt tagandatud teenistujad saavad, juhtumil, kui nad kohtu poolt mõistetakse õigeks, vastava aja eest tasu RS § 19 põhjal .⁷²⁾

f) Haldusteenistujate Ümberpaigutus- ja ametõitude kulud kannab teenistusasutus .⁷³⁾

g) Iga-aastase korralisel puhkusel viibimise aja eest makstakse haldusteenistujale palka edasi .⁷⁴⁾

h - I) Vastava eri seadusega kindlustatakse avalikele teenistujale ja nende perekonnaliikmeile arstiabi ja pension , mis valeldamatult on ainelised õigused.⁷⁵⁾

j) Haigusjuhtumil saab teenistuja palka edasi kuni tervenemiseni. Seejuures tasusäämiste aeg ei tohi ületada 26 nädalat järjest või 30 nädalat kokku. Esimesel kuul makstakse tasu kogu palga ulatuses, hiljem 2/3 suuruses .⁷⁶⁾

70) RS § 17, RT 1924, 149, 97, lk. 867.

71) Vt. RS § 18, RT 1924, 149, 97, 869.

72) RT 1924, 149, 97, lk. 869.

73) Vt. RS § 24, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

74) Vt. RS § 25, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

75) Vt. RS § 23, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

76) Vt. RS § 29, RT 1924, 149, 97, lk. 870. RS toob Üldise teenistujate õigusi ja kohustusi ebaloogilises järjekorras, käesolevas töös pp. j ja k all käsitletud õigused on aga koguni paigutatud kohustuste loetelu alla.

k) Administratiivteenistuja, kes RS § 23 ettenähtud mõjuvaid põhjusil⁷⁷⁾, väljaarvatud haigus, teenistusest puudub, saab palka edasi kahe kuu vältel⁷⁸⁾. Seejuures tuleb tähendada, et mitme § 29 all esitatud põhjuse puhul kahekümine teenistustasu edasimaksmine on põhjendamatult. Nii ei kesta näiteks tulikahju ega naise või lapse surm kindlasti mitte 2 kuud.

l) Teenistuja, keda vabastati teenistuskohalt parandamatu haiguse motiivil, on õigustatud kolme kuu vältel saama täit teenistustasu ja kasutama teenistuskorterit⁷⁹⁾.

m) Isik, kes RS § 34 põhjal täidab veel teist teenistuskohat, on õigustatud saama EOK-i määremisel tasu teise teenistuskoha poole kuupalga ulatuses kuus, väljaarvatud juhtumid, kus aa) on pandud EOK-le ülesanne täita mõne osakonnajuhataja ülesandeid, bb) osakonnajuhatajat on õigustatud kirjutama alla vastava EOK-i eest või kohustatud täitma mingi kantsleilüleme funktsioone⁸⁰⁾.

n) Haldusteenistuja surma puhul saavad kadunu ülalpidamisel olnud perekonnaliikmed ja ülenevad sugulased kolme kuu teenistustasu, õigusega kasutada samaaegselt teenistuskorterit⁸¹⁾.

77) Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 870.

78) Vt. RS § 50, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

79) Vt. RS § 22, RT 1924, 149, 97, lk. 869-870.

80) Vt. RS § 34: "Riigiteenistuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus", RT 1936, 51, 208, lk. 558. Tekstis on tarvitatud mõiste "VV" asemel mõistet "EOK", - vt. käesolev t88 lk. 17 - 18. Analoogia põhjal on asendatud muutunud olukordade tõttu "minister" "EOK-ga".

81) Vt. RS § 20, RT 1924, 149, 97, lk. 869.

Tundub seaduse eksitusena jätta mainimata alanevaid sugulasi, kui juba ülenevad on nimetatud. Loogiliselt tuleb arvata, et käsitledav paragrahv haarab ka alanevaid sugulasi.

II 1. a) RS § 26 ütleb, et teenistuja on kohustatud pida-⁸²⁾ ma silmas ja kaitsema riigi huvisid . Kuna sõna "riik" tähendas Eesti Vabariiki, millise territoorium on okupeeritud võõra võimu poolt, kes teostab endise Eesti riigi alal õiguskorra põhi-funktsioone, tuleb lugeda riigi huvide kaitsmist rahva huvide kaitsmiseks.

b - c) Teenistuja on kohustatud täitma kõiki tema teenis-tusse puutuvaid seadusi ja määrusi ning ülemuse korraldusi. Seaduse- ja määrusevastastest korraldustest või rahvale kahjulikest käskudest on teenistuja kohustatud teatama järgmisele kõr-gemale ülemusele⁸³⁾ . Punktide b) ja c) all tuleb laiemalt mõista ka ülemuse suhtes nõutavat pletteerust ja devootsust ning nõuet viisakaks käitumiseks kodanike suhtes.

d) Avalik teenistuja on kohustatud ilmuma täpselt teenis-tusse, s.t. ta ei tohi puududa ega hilineda⁸⁴⁾ . Puudumine ja hilinemine on lubatud RS § 28 loendatud mõjuvaid põhjusil, mil-lised on: aa) haigus, sõjaline tegevus, tulikahju, veeputus ja raudtee või laevasõidu seisak, kui need tekistavad teenistusse

82) RT 1924, 149, 97, lk. 870.

83) RS § 26, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

84) RS § 27, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

ilmumist; bb) vahel all olemine; cc) vanemate, naise või laste surm või raske haigus. Ülemus võib ka muid motive tunnistada vabandavaiks põhjusiks ⁸⁵⁾.

e) Teenistussaladusi, milliseid administratiivteenistuja teada saanud, peab ta RS § 31 põhjal hoidma salajas ka peale teenistusvahetuse lõppu ⁸⁶⁾.

f) Haldusteenistuja ei tohi pidada eraettevõtet ega olla teenistuses eraettevõttes. Erand on lubatud ülemuse loal ja teadmisel, kui see ei riku teenistuskoha huve ega väärilisust. Küll jätkub aga ülemuse teadmises, et teenistuja perekonnaliikmed või volinik võiksid pidada teenistuja erilist ettevõtet. Isiklikult erilist ettevõtet juhtida võib haldusteenistuja vaid ⁸⁷⁾ ⁸⁸⁾ vastava KÕd loal.

g) RS § 33 sätib: "Riigiteenija võib otsustada asju, mis puutuvad seltsidesse, ühisustesse ja nende liitudesse, kus ta teenib või kus ta juhatuse ehk nõukogu liige, ainult oma otse-⁸⁹⁾ kohese ülemuse teadmisel ja kinnitusel". Jättes puudutamata esitatud paragrahvi vormilised puudused, tuleb järeldada, et administratiivteenistuja peab kohustuma hoiduma otsustamast organisatsioonidesse puutuvaid küsimusi, milliste juhtivasse organisatsiooni ta ise kuulub või millistes ta teenib.

85)

Vt. nota 82.

86)

Vt. nota 82.

87)

Seaduses "ministri".

88)

RS § 35, RT 1924, 149, 97, lk. 870. Vt. ka RKO 1929, 65, lk. 87-88.

89)

Vt. nota 82.

2. a) aa) Teenistuskohale asumisega on haldusteenistuja kohustatud loobuma varanduslike lepingute sõlmimisest teenistus⁹⁰⁾asutusega, kus ta ise teenib, ka kolmandate isikute kaudu.

bb) Samuti ei tohi teenistuja ise osta riigi varandust, mis temale müügiks usaldatud ega müüa seda oma sugulasile neljanda sugulusastmeni ja hõimlastele teise ⁹¹⁾-astmeni.

b) RS §§ 37 ja 38 ⁹²⁾ põhjal peab haldusteenistuja aa) minnes pubkusele ja bb) lahkudes teenistusest andma tema käes oleva asjaajamise koos kõigi tema kätte usaldatud varaliste hüvistega üle vastavalt kas 1) oma asetäitjale või 2) selleks määratud isikule inventuurkorras.

Avaliku teenistuja sundimiseks korralikult täitma temale pandud teenistusülesandeid, on nähtud ette karistussanktsioon avalikule teenistujale oma teenistuskohustuste rikkumise eest. Samuti on karistatav teenistuja õiguste väärtaarvitamine. A v a l i k u t e e n i s t u j a v a s t u t u s t t e e n i s t u s a l a s e s ü ü t e o e e s t n i m e t a t a k s e d i s t s i p l i n a a r v a s t u t u s e k s. D i s t s i p l i n a a r - ⁹³⁾vastutust reguleerib Distsiplinaarseadustik, mille § 1 lausub, et distsiplinaarsüütegudeks loetakse need kriminaalseadustikus ettenägematud avalike teenistujate väärteod, mis on karistatavad

90)

Terminoloogiliselt on "teenistusasutus" õigem "ametasutusest", vrdl. käesolev t85 lk. 14.

91)

RS § 32, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

92)

Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 870 - 871.

93)

RT 1934, 81, 679. lk. 1387.

DisS § 2 jürgi.

Distsiplinaerkaristusina on nähtud ette 1) märkus, 2) noomitus, 3) rahatrehvi, 4) ümberpaigutamine teisel asuval teenistuskohale, 5) paigutamine alamale teenistuskohale ja 6) tagandamine teenistuskohalt. Seejuures karistused, mis loendatud pp. 2 - 6, kantakse teenistuskirja ⁹⁴⁾.

Distsiplinaerkaritust määrab DisS 3. peatükis (§§ 29-31) ⁹⁵⁾ ettenähtud Ülemus .

4. Haldusteenistuja teenistusvahetuse lõppemine

Avaliku teenistuja teenistusvahetuse administratsiooniga võib lõppeda kas 1) suvaliselt või 2) suvatult. Suvatu lõpp on näiteks teenistuja surm, kvalifikatsiooni kaotus jne, kuna suvaline teenistusvahetuse lõpp võib toimuda kas a) teenistuja kui ühe poole või b) teenistuja teenistusasutuse kui teise poole suval. Seejuures teenistusasutuse poolel on tavaliselt teenistusvahetuse lõpetajaks teenistuja Ülemus ning enamasti teenistusse nimetaja Ülemus oma sellekohase korraldusega.

94) DisS § 2, RT 1934, 81, 679, lk. 1387.

95) Vt. RT 1934, 81, 679, lk.lk. 1393, - 1394.

96)

RS § 39 sähtib⁹⁶⁾, et teenistusvahetuskord lõpeb: 1) surma läbi, 2) distsiplinaarkorras vastavate seaduste läbi, 3) jõustunud kohtuotsuse läbi ja 4) ametisse määrava Ülemuse kirjaliku korraldusega⁹⁷⁾ järgmistel juhtumitel: a) omal soovil igal ajal peale Ühte kuud Ülesütlemist või Ülemuse loaga varem, b) parandamata haiguse puhul, mis takistab teenistuskohustuste täitmist, c) RS §§ 12, 17, 40 ja 42 ettenähtud juhtumitel, d) Eesti kodakondsusest lahkumisel, e) RS § 35 ettenähtud testamata või keeluvastase tegevuse puhul ning f) 65 aasta vanusepiiri Ületamisel.

1) § 39 p. 1 mainitud surma all on mõeldud kahtlemata teenistuja surm, kuna pole kujuteldav teenistusasutuse surm. Surmaga aga ei lõppe kogu teenistusvahetuskord, vaid kolme kuu vältel järele kadunu perekonnaliikmeile teenistusvahetuskorrast tekkinud õigus palgale ning teenistuskorterile.

2) Haldusteenistuja võib distsiplinaarkorras vallanduda DisS § 17 ja 28⁹⁸⁾ ettenähtud juhtumil, s.o. ettevaatamatuse tõttu seaduste mittemõeldamise pärast, kui sellest ei järgnenud tähtsat kahju valitsemiskorrale (§ 17) ning juhtumil, kui avalik teenistuja on puudunud põhjuseta üle kahe nädala (§ 28).

3) Jõustunud kohtuotsuse all mõeldakse kahtlemata sellist jõustunud kohtuotsust, millega seondub keeld olla avalik teenistuja, kuna pole põhjust arvata, et dekreeidi koostajad soovisid

96)

Vt. "Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise dekreet", RT 1934, 42, 366, lk. 813 - 814.

97)

Seaduse tekstis figureerib "otsusega". Vt. nota 48.

98)

Vt. RT 1934, 81, 679, lk.lk. 1391 ja 1393.

keelata olemast avalikeks teenistujaks isikuil, kellelt näiteks tsiviilkohtu jõustunud otsuse põhjal on mõistetud välja kolleegi kolmanda eraisiku kasuks 2 marka.

4) Esimeses kolmes punktis tähendatud juhtumid on teenistusvahetuse suvatu lõppemise moodused, kus teenistusvahetuse lõppeb automaatselt, olenemata kolleegi tahtest. Punkt 4. all loendatud juhtumid on suvalised teenistusvahetuse lõppemise moodused.

a) Teenistuja suva põhjal teenistusvahetuse lõppemise juhtum on võimalik ühe kuu-ajalise etteteatamise puhul või ülemuse loal ka varem.

b) Teenistusvahetuse lõppeb ka teenistuja parandamatu haiguse puhul, kui see on takistuseks teenistuskohustuste täitmisel. Juriidiliselt tuleb seaduse analoogia põhjal selliseks haiguseks lugeda haigust, mis vältab 26 nädalat järjest või 30 nädalat aastas.

c) Teenistusvahetuse lõppeb RS §§ 12, 17, 40 ja 42 loendatud juhtumitel. Need on: § 12 - ümberpaigutamine uuele teenistuskohale; uuele teenistuskohale asumisega lõppeb seega vahetuse endise teenistuskohaga. § 17 - arvamine ametnike reservi. § 40 - pensioni väljateenitud teenistujat võib ülemus teenistus-

99)

Seaduse analoogia põhjal tuleb arvata, et siin on mõeldud teenistusse nimetajat ülemust.

100)

Vt. RS § 29, RT 1924, 149, 97, lk. 870.

101)

Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 869.

102)

Vt. nota 101.

103)
huvides vabastada teenistusest . Käesolev paragrahv on Üks õnnetumaid normeeringuid RS-is. Pensioniväärilist avalikku teenistujat ei võida seega teiski teenistusest vabastada ja puhkusele lasta, kui sellel teatud määral häbistaval viisil. Paragrahvi igasugune eksisteerimismõte kaob aga, kui peame silmas, et ka pensioni väljateenimata teenistuja võib saada teenistusehuvides vabastatud teenistusest. Nõrkade normide puhul aitab edasi enanasti tavaõigus. Meil kujunenud tava põhjal vabaneb teenistuja pensioni väljateenimise ajast arvates omal soovil. Teenistusest vabastava ülemuse all tuleb mõista täenõselt teenistusse nimetajat ülemust. § 42 ¹⁰⁴⁾ - EOJ ¹⁰⁵⁾ võib vabastada teenistusest isiku, kelle tegevuse ta leiab olevat kahjuks rahvale ¹⁰⁶⁾ . Tegevus, mis kahjuks rahvale, on väga lai ja liialt veniv mõiste. Täemisel tuleb selle all mõista täenõselt poliitilisi põhjusi. Kuigi sama paragrahv näeb ette, et toimetatakse juurdlust ning nõutakse teenistujalt kirjalikku seletust, jätab toodud mõiste liialt avara suva, lõpetada ühekülgselt isiku teenistusvõimalus. Kuigi seadusandlus peaks vältima opereerimist selgusetute terminitega ¹⁰⁷⁾ , on sõjaolustikus tihtipeale siiski möödapääsematu jälgida teenistujate poliitilist meelsust.

103)

Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 871.

104)

Vt. "Valitsemise korraldamise seadus" VII, RT 1934, 5, 36, lk. 61.

105)

Seaduse tekstis esineb "Riigivanem" ning "VV", milliste instantside õigused on selles suhtes läinud üle EOJ-le. Vt. käesolev töö lk. 17 - 18.

106)

Vt. käesolev töö lk. 38.

107)

Vt. ka prof. Klimanni seisukohta konkreetses probleemis A-T. Klimann, "ATS", lk. 5 - 6.

d) Iseloomult suvatu, on teenistusvahekorra lõpp Eesti riikkondsuse kaotamise puhul, kuna selline kvalifikatsiooni kaotus eeldab automaatselt teenistusvahekorra lõppemist. Riikkondsuse kui eelduse kralangemine - toimugu see kas väljastumise või väljajätmise teel - pole naga muud kui kvalifikatsiooni kaotus. Seega nimetatud punkt on ekslikult seaduses paigutatud suvaliste lõppemismooduste sekka. Tegelikult esitatud säte on kaotanud faktiliselt tähtsuse, kuna segaste seadega seosesolevail asjaoludel teda ei jälgita. Pealegi Eesti riikkondsust kui sellist ei eksisteeri.

e) Teenistusvahekorral lõppeb, kui teenistuja arvestemata RS § 35 sätet, pidas Ulemuse teadmata või keelu vastaselt ise või kellegi teise kaudu erastevõtet või oli teenistuses võõras erastevõttes ¹⁰⁸⁾.

f) Lõpuks lõppeb teenistusvahekorral, kui avalik teenistuja on saanud 65 aastat vanaks. Notarite osas on entud sätet kahel korral mandatud ¹⁰⁹⁾ ning nende teenistusaja suhtes on kehtiv 75 aasta vanusepiir. Ka vanusepiiri Uletamine on suvatu lõppemismoodus. Seega teenistusvahekorra tegelik lõppemismooduste loetelu kehtivas halduses oleks järgmine:

- I S u v a t u t e e n i s t u s v a h e k o r r a
l õ p p e m i n e
- a) T e e n i s t u j a s u r m
 - b) D i s - i s e t t e n ä h t u d j u h t u m i d

108)

Vt. nota 68.

109)

"Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", vt. RT 1935, 23, 205, lk. 473, ja "Riigiteenistuse seaduse § 39 muutmise seadus", vt. RT 1937, 4, 30, lk. 50.

- c) Jõustunud kohtuotsus
- d) Kvalifikatsiooni kaotus
- e) Vanusepiiri ületamine

II Suvaline teenistusvahetuse lõppemine

1. Teenistuja algatusel:

Teenistuja loobumine

2. Teenistusasutuse (Ülemuse) algatusel:

- a) Parandamatu haigus
- b) RS §§ 12, 17, 40 ja 42 ettenähtud juhtumid
- c) RS § 35 ettenähtud teatamata või keeluvastase tegevuse puhul.

Teenistusse nimetaja Ülemus võib ajutiselt kohtuotsuse jõustumiseni või süüdistusaja lõpetamiseni tagandada teenistuskohustuste täitmisest isiku, kes on antud eeluurimise või kohtu alla süüteo pärast, mille eest seaduses on ette nähtud kõrgema karistusena vanginajakaristus, seoses avalikus teenistuses oleku süüuste kaotamisega. Selline ajutine tagandamine lõpeb kas toodud loendis punkt I c) all toodud jõustunud kohtuotsuse põhjal teenistusvahetuse lõppemisega või teenistusse tagasivõtuga, kui süüdistusasi lõpetatakse.

110)

Seaduses puudub sõna "kõrgema". Vt. nota 29.

111)

RS § 41. Vt. RT 1924, 149, 97, lk. 871.

Kuna teenistusvahetuse lõppemiskorralduse tegijaks on teenistusse nimetatav instants, teeb "Eesti Omavalitsuse Ametikand-
112) jate ametissenimetamise määruse" põhjal 113) meil selliseid korraldusi EOJ 1) I - IV tasurühma 114) kuuluvate avalike teenistujate suhtes, kelle teenistusse nimetamiseks tehakse ettepanek EO direktorite või EO mõne muu kõrgeima teenistusasutuse juhataja poolt, 2) teiste suhtes vastav EO direktor või mõne muu EO kõrgeima teenistusasutuse juhataja.

Isikute suhtes, kelle teenistusvahetuse kehtimahakkaniseks on vaja kindralkomissari nõusolek, on vajalik teenistusvahetuse lõppemise ajal sama nõusolek, kusjuures hädajuhtumitel nõusoleku saamiseni võib EOJ otsustada vastava teenistuja esialgse puhkusele 115) laskmise. Tuleb loogiliselt arvata, et analoogiline säte kehtib ka piirkonnakomissaride nõusolekute suhtes teenistusvahetuse lõppemisel.

112) Saksa terminoloogia tarvitab pro "teenistuja" "ametikan-
ja".

113) Vt. AB1. 1943, 2, lk. 15 - 16.

114) Vt. "Avalikus teenistuses seisvate teenistujate palgede määrus", AB1. 1942, 24, lk. 258.

115) "Eesti Omavalitsuse ametikan-
jate ametissenimetamise määrus", § 1, Vt. AB1. 1943, 2, lk. 16.